

Johdanto

1. Koulun päihdesuunnitelma

2. Ehkäisevä päihdetyö

- 2.1. Suojaavat tekijät ja riskitekijät
- 2.2. Päihdekasvatus opetuksessa
- 2.3. Oppilashuoltotyö
- 2.4. Päihdeneuvonta
- 2.5. Kotien kanssa tehtävä yhteistyö

3. Päihteiden käytön tunnistaminen

- 3.1. Päihteiden käytön tunnistaminen ja varhainen puuttuminen

4. Opettajan toimintaohjeet

- 4.1. Epäily päihteiden käytöstä
 - 4.1.1. Huumetestit
- 4.2. Tupakointi
- 4.3. Hallussapito: oppilaalla on päihteitä koulussa
- 4.4. Akuutti tilanne: oppilas on päihtyneenä koulussa tai koulun järjestämässä tilaisuudessa
 - 4.4.1. Akuutin tilanteen jälkeen

5. Yhteistyö huoltajien kanssa

6. Suunnitelman tarkistaminen ja arviointi

8. Yhteystiedot ja linkit

Liitteet

Johdanto

Vaasan Rudolf Steiner-koulu on yhtenäiskoulu, jossa oppilaat opiskelevat luokilla 1-9. Oppilaita koulussa on n. 110, opettajia 8, ja muuta henkilökuntaa 4.

Koulu sijaitsee kaupungin keskustassa, mikä antaa koululle erityisen haasteen ja tehtävän.

Oppilaat tulevat kouluun laajalta alueelta Vaasasta ja Mustasaaresta.

Koulun päihdesuunnitelma on väline, joka auttaa koulua suunnittelemaan ehkäisevää toimintaansa. Ennen kaikkea suunnitelma luo yhteiset säännöt oppilaille, henkilöstölle ja huoltajille. Toimiva päihdesuunnitelma edellyttää, että koko kouluyhteisö noudattaa sovittua toimintasuunnitelmaa.

Päihdesuunnitelman tulee olla helposti koulun henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien saatavilla. Suunnitelma julkaistaan koulun kotisivuilla ja siitä tiedotetaan koulun uusia

oppilaita ja työntekijöitä.

Tämän suunnitelman tehtävänä on kuvata koulussa tapahtuvaa päihdetyötä sekä antaa toimintaohjeet tilanteisiin, joissa joudutaan tekemisiin päihteiden tai päihde-epäilyn kanssa. Tässä suunnitelmassa päihteillä tarkoitetaan tupakkaa, nuuskaa, alkoholia ja huumausaineita. Myös lääkkeet, liuottimet ja muut aineet luokitellaan päihteiksi silloin, kun niitä käytetään päihtymistarkoituksessa.

1. Koulun päihdesuunnitelma

Lasten ja nuorten kanssa on tärkeää voida puhua päihteistä. Lapset joutuvat tekemisiin aikuisten päihteiden käytön kanssa sekä läheisten että muiden aikuisten tupakoinnin ja alkoholinkäytön vuoksi.

Oppilaat saavat tietoa päihteidenkäytöstä esim. käydessään kouluterveydenhoitajan luona. Vuosiluokkien 6 - 9 oppilaiden päihteidenkäyttötavoista saadaan tietoa kouluterveyskyselyssä ja kouluterveydenhoitajan oppilaskohtaisissa keskusteluissa. Kouluterveyskysely on tärkeä väline seudun nuorten hyvinvoinnin ja päihteidenkäytön seurannassa.

Alkoholin, huumeiden ja muiden päihteiden hallussapito, käyttö tai vaikutuksen alaisena oleminen koulussa on kiellettyä. Kyseisiä tuotteita ei myöskään saa myydä eikä välittää koulun alueella. Tupakointi ja muu tupakkatuotteiden käyttö on kiellettyä koulun alueella, myös muina aikoina koulun tilojen ollessa vuokralla. Myös tupakkatuotteiden hallussapito on kielletty alle 18-vuotiailta.

Päihdesuunnitelmassa kuvattua toimintaa koulussa ohjaavat seuraavat lait:

Lastensuojelulaki (2007/417)

Jos sosiaali- ja terveydenhuollon, koulutoimen, poliisitoimen tai seurakunnan palveluksessa tai luottamustoimessa oleva henkilö on virkaa tai tointa hoitaessaan saanut tietää ilmeisestä perhe- ja yksilökohtaisen lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta, on hänen ilmoitettava asiasta viipymättä sosiaalilautakunnalle. (8.luku 40§)

Tupakkalaki (1994 / 765)

Tupakkatuotteita tai tupakointivälineitä ei saa myydä eikä luovuttaa henkilölle, joka on 18 vuotta nuorempi (10§). Päiväkotien lapsille ja oppilaitosten oppilaille tarkoitetuissa sisätiloissa sekä niiden pääasiassa 18 vuotta nuoremmille tarkoitetuilla ulkoalueilla tupakointi on kielletty.

Alkoholilaki (1994/1143)

Alaikäisen alkoholinkäytön kieltää alkoholilaki (mm32§). Alle18-vuotiaalla ei ole oikeutta pitää hallussaan mitään alkoholiuomia. Alkoholijuomien välittäminen alle 18-vuotiaalle on niin korvauksetta kuin korvauksesta kielletty. Näin ollen kaikki alaikäisen alkoholin käyttö on kiellettyä.

Huumausainelaki (2208/373)

”Huumausaineen tuotanto, valmistus, tuonti Suomen alueelle, vienti Suomen alueelta, kuljetus, kauttakuljetus, jakelu, kauppa, käsittely, hallussapito ja käyttö on kielletty.” (5 §) ”Joka on saanut haltuunsa huumausainetta olematta sen hallussapitoon oikeutettu, on velvollinen luovuttamaan sen viipymättä poliisille tai tull- tai rajavartiolaitosviranomaiselle.” (8 §).

Näin ollen huumausaineiden kaikkalainen hallussapito, käyttö, valmistus ja myynti on yksiselitteisesti kielletty (3§ yleiskielto). Huumausaineiksi luokitellut aineet on lueteltu Huumausainelaissa (Laki huumausainelain 3§:n muuttamisesta 595/201 0).

Päihdehuoltolaki (1986/41)

Päihdehuollon alalla toimivien viranomaisten ja yhteisöjen on oltava keskenään yhteistyössä.

erityistä huomiota on kiinnitettävä päihdehuollon ja muun sosiaali- ja terveydenhuollon, raittiustoimen, asuntoviranomaisten, työvoimaviranomaisten, koulutoimen, nuorisotoimen sekä poliisin keskinäiseen yhteistyöhön. (9§)

Raittiustyölaki (828/1 982)

Lastensuojelulaki (1 3.4.2007/41 7)

Lastensuojelulaissa määrätään, että esim. opetustoimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia ”salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä.” (25 §)

Perusopetuslaki

” Käsiteltäessä yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa oppilashuoltotyössä kirjataan asian vireille panija, aihe, päätetyt jatkotoimenpiteet ja niiden perustelut, asian käsittelyyn osallistuneet sekä se, mitä tietoja ja kenelle oppilaasta on annettu.” (§ 31 a).

2. Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevä päihdetyö tulee nähdä nuorisokasvatuksen pysyvänä osana.

Ehkäisevässä päihdetyössä on kyse toiminnasta, jonka tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää päihteiden käyttöä vaikuttamalla päihteiden saatavuuteen, päihteitä koskeviin tietoihin ja asenteisiin, päihteiden käyttötapoihin ja päihteiden ongelmakäyttöä synnyttäviin olosuhteisiin sekä sitä tukevaan kulttuuriin.

Koko henkilöstön tehtävänä on työskennellä turvallisen, lasten tervettä kehitystä ja päätöksentekoa tukevan ympäristön puolesta. Koulun henkilöstö on avainasemassa päihteidenkäytön ehkäisyssä.

Tavoitteena on myös, että koulumme on terveellinen ja turvallinen oppimis- ja työyhteisö. Koulu pyrkii toiminnallaan ennalta ehkäisemään päihdeongelmia ja puuttamaan havaittuihin päihdeongelmiin.

Jokaisella oppilaalla on oikeus saada apua terveyden ja tulevaisuuden kannalta tärkeiden päätösten tekemiseen. Ehkäisevän päihdetyön avulla pyrimme edistämään oppilaiden päihdeettömiä elintapoja sekä vähentämään ja ehkäisemään päihdehaittoja. Päihdekasvatuksessa on kyse tiedon ja taidon yhdistämisestä niin, että oppilas pystyisi sen tuloksena käsittelemään kriittisesti tarjolla olevaa tietoa. Lisäksi oppilaalla on oikeus olla joutumatta todistamaan muiden päihteidenkäyttöä kouluaikaanaan. Opetussuunnitelman mukaisessa opetuksessa ja oppilaiden kanssa keskusteltaessa käydään vuoropuhelua mm. päihteistä, omista valinnoista, riskeistä, seurausten ajattelusta ja toveripaineesta.

On tärkeää, että oppilas oppii soveltamaan saamaansa tietoa omaan elämäntilanteeseensa, ja että hän myös oppii näkemään valintojensa seuraukset. Kasvatuksellisenä tavoitteena on auttaa oppilaita elämässään muodostamaan sellainen suhde päihteisiin, että he eivät vahingoita niillä itseään eivätkä muita.

Rehtori vastaa seuraavia asioita koskevien yhteisten sääntöjen laatimisesta:

- henkilöstö ei käytä tupakkatuotteita koulun alueella (ks. tupakkalaki)
- henkilöstö ei käytä päihteitä (tupakkatuotteet mukaan lukien) oppilaiden

nähdessä koulun ulkopuolella kouluaikana, esim. luokkaretkillä, iltatapahtumissa ja leirikouluissa

- henkilöstö puuttuu asiaan johdonmukaisesti havaitessaan päihteidenkäyttöä kouluaikana tai koulualueella.
- henkilöstön tietoisuuden lisääminen päihteistä ja ehkäisevästä toiminnasta
- poissaolojen seuranta

2.1. Suojaavat tekijät ja riskitekijät

Koulun henkilöstön on hyvä tuntea seuraavat riskitekijät ja suojaavat tekijät voidakseen vahvistaa oppilaiden hyvinvointia koulussa:

Suojaavat tekijät:

Koulussa

- selkeät säännöt/ohjeet ja odotukset aikuisten taholta
- myönteiset teot huomioidaan
- yhteenkuuluvuuden ja kiintymyksen tunteet
- hyvä tunne- ja sosiaalinen ilmasto
- oppilaat viihtyvät ja koulutyö sujuu hyvin
- menestys koulutyössä /onnistumisen tunteet
- oppilaiden osallisuus
- selkeät rajat kiusaamiseen, vahingontekoon ja pinnaamiseen
- hyviä aikuisia esikuvia

Kotona

- selkeät säännöt ja odotukset huoltajien taholta
- hyvät ja rakastavat suhteet ja luottamuksellinen keskusteluyhteys
- myönteiset teot huomioidaan
- hyvä käsitys siitä, mitä lapsi puuhaa kodin ulkopuolella
- huoltajien kielteiset asenteet lapsen päihteidenkäyttöön

Yksilö, toverit

- sosiaaliset ja kognitiiviset taidot
- koulumenestys
- toverit ja harrastukset
- kyky selvittää ristiriitoja
- kyky sietää pettymyksiä
- kyky käsitellä riskejä
- kyky ennakoida seurauksia
- tunne siitä, että omaan elämään voi vaikuttaa
- aikuisia esikuvia ja luottamukselliset suhteet aikuisiin

Yhteiskunnassa

- päihteiden saatavuuden rajoittaminen
- selkeät odotukset ja säännöt nuorten päihteidenkäytön suhteen

Riskitekijät:

Koulussa

- viihtymättömyys
- oppimisvaikeudet
- epäjärjestys, jäsentymättömyys
- kohtuuttomat odotukset koulun aikuisten taholta
- epäonnistuminen koulussa
- poissaolot
- kiusaaminen tai kiusatuksi joutuminen

Kotona

- päihteidenkäyttö
- puutteet kiintymyssuhteessa, kasvatuksessa ja huolenpidossa
- huonot välit huoltajiin
- vakavat ristiriidat perheessä
- huoltajat tai muut aikuiset, jotka tarjoavat tupakkaa ja alkoholia
- huoltajat eivät tiedä, mitä lapsi tekee vapaa-aikanaan

Yksilö, toverit

- varhainen ja pitkäaikainen epäsosiaalinen käyttäytyminen
- keskittymisvaikeudet
- toverit, joilla on ongelmia
- myönteisesti päihteisiin suhtautuvat toverit
- päihteidenkäytön varhainen aloittaminen ja myönteinen asenne niitä kohtaan
- biologiset/geneettiset tekijät
- aikuiset, jotka tarjoavat alkoholia
- hyvien aikuisten esikuvien puuttuminen

Yhteiskunnassa

- päihteiden saatavuuden puutteellinen valvonta
- epäselvät odotukset ja säännöt nuorten päihteidenkäytön suhteen

Lisää tietoa päihteiden ehkäisytyöhön liittyvästä ajankohtaisesta tutkimuksesta

- <http://www.paihdelinkki.fi/puheeksi>
- <http://www.terveysportti.fi>

2.2. Päihdekasvatus opetuksessa

Päihdeopetus pohjautuu koulun opetussuunnitelmaan ja sitä toteuttaa koulun oma henkilöstö ja mahdollisesti jokin ulkopuolinen taho oppilasryhmäkohtaisesti tai luokkatasokohtaisesti. Päihdekasvatusta sisältävät mm. seuraavat oppiaineet: terveystieto, liikunta, yhteiskuntaoppi, biologia, kemia, ympäristö- ja luonnontieto sekä kotitalous.

2.3. Oppilashuoltotyö

Koulussamme on oppilashuoltoryhmä, joka toimii moniammatillisesti ja kokoontuu säännöllisesti. Oppilashuoltoryhmän tehtävänä on mm. oppilaiden fyysisen ja psyykkisen terveydentilan

seuraaminen. Opettajilla on vastuullisina kasvattajina velvoite kääntyä oppilashuollon työntekijöiden puoleen, mikäli heillä on huoli oppilaasta tai oppilaista. Kun huoli ei koske yksittäistä oppilasta, vaan enemmänkin oppilaiden myönteistä suhtautumista päihteisiin, esim. puheita ja kehuskeluja viikonloppuhumalasta, tai koulussa kiertäviä huhuja oppilaiden päihteidenkäytöstä vapaa-aikana, ryhtyy koulun oppilashuoltoryhmä toimeen. Kouluterveydenhoitaja tai terveysneuvonnan yhteyshenkilö auttaa toimenpiteiden suunnittelussa ja suosittelee yhdistyksiä, jotka tekevät ehkäisevää työtä kouluissa. Oppilashuoltoryhmän jäsenet seuraavat oppilaiden koulunkäyntiä ja poissaoloja, ja ovat näihin liittyvissä ongelmassa luokanopettajien sekä luokan- ja ryhmänohjaajien tukena. Oppilashuoltoryhmä vastaa päihdesuunnitelman päivittämisestä vuosittain. Sen tehtäviin kuuluu seurata koulun päihdetilannetta ja reagoida siihen. Työryhmä saa tietoa koulun päihdetilanteesta kouluterveyskyselyistä ja laatii täydentäviä kyselyitä mikäli tarvetta ilmenee. Ryhmä tiedottaa ajankohtaisista koulutuksista sekä pitää yhteyttä eri yhteistyötahoihin. Koulussa on mahdollista viikoittain tavata kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori ja psykologi.

2.4. Päihdeneuvonta

Oppilaalla tai opiskelijalla on mahdollisuus saada yksilöllistä päihdeneuvontaa terveydenhoitajan vastaanotolla. Päihteiden käytön oppilaskohtainen arviointi kuuluu osana kouluterveydenhuollon terveystarkastuksia. Terveystiedossa käsitellään ja käydään läpi päihderiippuvuustestejä. Oppilaille esitellään myös erilaisia tupakasta vieroitusmenetelmiä.

2.5. Kotien kanssa tehtävä yhteistyö

Vanhemmat ja huoltajat ovat tärkeä voimavara päihteiden käytön ehkäisyssä. Vanhempainilloissa ja luokkakohtaisissa tilaisuuksissa on mahdollista ja suotavaa varata aikaa myös mm. keskusteluille nuorten kehityksestä, yhteisesti sovittavista säännöistä, vapaa-ajan vietosta sekä päihdekysymyksistä.

3. Päihteiden käytön tunnistaminen

Kaikki koulussamme työskentelevät aikuiset puuttuvat nuoren päihteiden käyttöön ja voivat ottaa asian puheeksi oppilashuollon kanssa. On tärkeää, että jokainen koulussa työskentelevä henkilö osaa tunnistaa, auttaa ja puuttua tarkoituksenmukaisin keinoin päihdeongelmaan sekä ohjata hoitoa tarvitseva henkilö esimiehen kautta asianmukaiseen hoitoon. Päihdeongelmien varhaisella tunnistamisella ja päihdeongelmaisen hoitoonohjauksella ja kuntoutuksella sekä ehkäistään että vähennetään päihteiden käytöstä aiheutuvia terveyshaittoja. Samalla vaikutetaan myös nuoren elämänlaatuun sekä ehkäistään hänen syrjäytymistään. Yhteisesti sovitut säännöt ja selkeät toimintaohjeet luovat turvallisuutta työyhteisössä. Päihde-epäilyissä tulee muistaa hienotunteisuus ja välttää nuoren leimaaminen. Tärkeää

on myös pitää mielessä salassapitosäännökset sekä yhteydenpito nuoren vanhempiin. Toiminnan tavoitteena tulee aina olla nuoren etu.

3.1. Päihteiden käytön tunnistaminen ja varhainen puuttuminen

Tupakan, nuuskan ja alkoholin tunnistaminen hajusta tai niiden käytöstä aiheutuvista oireista ei ole kovinkaan vaikeaa. Erilaisten huumeiden osalta tilanne on paljon vaikeampi.

Päihteiden käyttö voi ilmetä koulussa seuraavasti:

- opiskelusuoritukset heikentyvät
- toimettomuus, passiivisuus
- sulkeutuneisuus, vaikeaa saada kontakti
- tehtävien laiminlyöminen
- motivaation puute
- ylivoimainen väsymys tunneilla
- poissaolot lisääntyvät; luvattomat poistumiset kesken koulupäivän
- arvojen ja elämäntapojen muuttuminen (harrastukset ovat jääneet, toveripiiri vaihtunut, rahankäyttö lisääntynyt)
- valehtelu
- näpistely, kalliiden tavaroiden ilmestyminen/häviäminen, rikokset
- päihteiden käyttöön on tullut mukaan puolusteleva asenne ja myönteinen suhtautuminen
- fyysinen olemus muuttuu; esim. laihtuminen, henkilökohtaisen hygienian laiminlyönti
- mielialan vaihtelut, huonotuulisuus, suhteettoman voimakkaat raivonpuuskat
- poissaolo kotoa
- toistuvat tapaturmat tai pahoinpitelyn jäljet

4. Opettajan toimintaohjeet

4.1. Epäily päihteiden käytöstä

Epäiltäessä, että oppilas käyttää alkoholia tai muita päihteitä, on erittäin tärkeää seurata säännöllisesti oppilaan tilaa koulussa ja mahdollisia poissaoloja. Seuranta toteutetaan yhteistyössä oman luokanopettajan ja oppilashuollon kanssa.

Kerro epäilyksistäsi luokanopettajalle ja rehtorille.

Muista kuitenkin koko ajan asianmukainen hienotunteisuus. Kaikkien ei ole tarpeen tietää asiasta.

Rehtori keskustelelee asiasta kouluterveydenhoitajan ja kuraattorin kanssa, joiden kanssa sovitaan työnjaosta ja yhteydenotosta kotiin.

Arvioidaan tarve ottaa yhteyttä lastensuojeluun ja /tai poliisiin.

Oppilashuoltoryhmä päättää, kuka keskustelelee asiasta oppilaan kanssa. (Liite 1)

Tarvittaessa henkilökohtainen tapaaminen vanhempien kanssa.

Vanhempien kanssa harkitaan myös mahdollinen hoitoonohjauksen tarve.

Sovitaan oppilaan ja vanhempien kanssa seurantatavasta. (Liite 2)

Oppilashuoltotyöryhmä seuraa tilannetta rehtorin johdolla sovitun työnjaon mukaisesti: poissaolot, käyttäytyminen yms.

Jos huoli jatkuu, tehdään lastensuojeluilmoitus - se on lakisääteinen velvollisuus.

Kouluterveydenhoitaja/koulukuraattori jatkaa seurantaa yhdessä lastensuojelun kanssa.

4.1.1. Huumetestit

Huumeidenkäyttöä todettaessa otetaan aina yhteys lastensuojeluun ja poliisiin. Terveystenhoitaja voi ohjata oppilaan huumetestiin. Testi tehdään huoltajan ja nuoren suostumuksella vain, jos on toistuvasti ja perustellusti syytä epäillä huumeiden käyttöä ja oppilas sen kaikista huolimatta kieltää. Nuorelta ei oteta näytettä ilman hänen itsensä ja huoltajan lupaa. Testin tulee aina toimia hoidon ja seurannan tukena. Nuori voi myös halutessaan testillä osoittaa oman huumeettomuutensa. Sosiaalipäivystys palvelee erityisesti nuoria ja heidän perheitään kriisitilanteissa. Kiireellistä sosiaalipalvelua vuorokauden ympäri antaa Pohjanmaan sosiaalipäivystys numerossa 06 325 2347.

4.2. Tupakointi

Tupakointi on kielletty kaikessa koulun toiminnassa. Alle 18 – vuotiailta tupakointi on tupakkalain mukaan kielletty.

Kun tapaavat tupakoivan oppilaan on velvollisuutesi puuttua asiaan. Puhuttele oppilasta ja tee hänelle selväksi, että tupakointi on kielletty ja että aikuisella on siihen lain mukaan velvollisuus puuttua. Kerro myös oppilaalle, että tupakoinnista menee ilmoitus kotiin oppilaan huoltajalle.

Täytä huoltajalle lähetettävä ilmoitus (Liite 3)

Ota kopio ilmoituksesta ja toimita se rehtorille. Postita ilmoitus oppilaan kotiin. Oppilas palauttaa huoltajan allekirjoittaman ilmoituksen luokanopettajalle tai rehtorille.

Ensimmäistä kertaa tupakoimasta tavattu oppilas ei saa rangaistusta koulusta.

Jos hänet tavataan tupakoimasta uudelleen, rehtori määrää hänelle rangaistuksen kuultuaan ja puhuteltuaan oppilasta.

4.3. Hallussapito: oppilaalla on päihteitä koulussa

Jos oppilas on tuonut tupakkaa tai nuuskaa kouluun tai koulun tilaisuuteen hänen edellytetään luovuttavan sen välittömästi valvovalle aikuiselle.

Oppilas ohjataan kouluterveydenhoitajan, koulukuraattorin tai rehtorin luokse keskustelua varten. Asiasta ilmoitetaan oppilaan huoltajalle.

Asiaa selvittänyt opettaja / rehtori määrää sopivan rangaistustoimen.

Jos oppilas on tuonut muita päihteitä (alkoholi ja huumeet) kouluun tai koulun tilaisuuteen hänen edellytetään luovuttavan päihteen välittömästi valvovalle aikuiselle.

Jos oppilas kehotuksesta huolimatta kieltäytyy, pyydetään rehtori paikalle.

Mikäli tilanteen vakavuus vaatii, käännytään asiassa poliisin puoleen. Huumeidenkäyttöä epäiltäessä otetaan aina yhteys poliisiin.

Tehdään lastensuojeluilmoitus.

Kouluterveydenhoitaja/koulukuraattori jatkaa seurantaa yhdessä lastensuojelun kanssa.

4.4. Akuutti tilanne: oppilas on päihtyneenä koulussa tai koulun järjestämässä tilaisuudessa

Hae paikalle joku toinen aikuinen (esim. viereisen luokan opettaja).

Arvioi tilanne: tarvitaanko lisää väkeä apuun, onko oppilas väkivaltainen / vaaraksi itselleen tai muille / myrkytystilassa

→ SOITA REHTORI / POLIISI / AMBULANSSI 112

Tiedota rehtorille, joka johtaa tilannetta.

Vie oppilas pois luokasta / tilanteesta terveydenhoitajan / kuraattorin luo – mikäli eivät ole paikalla vie oppilas kansliaan.

Muista koko ajan puhua rauhallisesti.

Älä käytä koskaan yksin/ yhdessä voimatoimia tai tarpeetonta voimaa.

Paikalla olevat yhdessä päättävät jatkotoimenpiteistä rehtorin johdolla:

- arvio oppilaan tilasta: tarvitaanko ensiapua / lääkäriä / ambulanssi
- yhteys huoltajaan – miten oppilas pääsee kotiin / hoitoon
- oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa

Leirikoulussa ja retkellä toimitaan sovittujen ohjeiden mukaan.

4.4.1. Akuutin tilanteen jälkeen

Laadi tapauksesta kirjallinen raportti.

Tapauksesta tehdään lastensuojeluilmoitus (Lastensuojelulaki 417/2007, 25§). Rehtori ja oppilashuoltoryhmän jäsenet sopivat kuka tekee ilmoituksen.

Rehtori määrää mahdollisen rangaistuksen.

Oppilashuoltoryhmän jäsenet järjestävät yksilökohtaisen oppilashuoltotapaamisen.

Akuuttitilanteen selvittelyn jälkeen tai sen yhteydessä harkitaan myös mahdollinen hoitoonohjaus; tästä keskustellaan myös huoltajatapaamisessa.

Neuvoa voi kysyä:

Nuorten päihdepysäkki Haavi on päihdepalvelujen ja lastensuojelun palvelumuoto. Haavin toiminta on suunnattu 12–18-vuotiaille nuorille.

Haavi sijaitsee osoitteessa Vöyrinkatu 46, 1. krs, 65100 Vaasa.

040 680 4091 tai sähköpostitse tiina.rinne@vaasa.fi

Nuorisoasema Klaara tarjoaa 13-22-vuotiaiden mielenterveys-, päihde- ja elämänhallinnan ongelmien ennaltaehkäisyyn ja hoitoon keskittyviä palveluja. Klaara tarjoaa neuvontaa ja ohjausta, kahdenkeskisiä keskusteluja asemalla tai muualla, toiminnallisia ja terapeutteja ryhmiä sekä perhetapaamisia. Palvelut ovat luottamuksellisia, vapaaehtoisia ja asiakkaille maksuttomia. Myös mielenterveystalo (mielenterveystalo.fi) on kaikille avoin palvelu, joka tarjoaa tietoa aikuisten ja nuorten mielenterveys- ja päihdeongelmista sekä itsehoito-ohjeita.

Yhteydenotot ja ajanvaraukset voi tehdä verkossa tai puhelimitse. Paikan päälle voi mennä myös ilman ajanvarausta.

Kirkkopuistikko 28

65100 Vaasa

puh. 06 325 2850

nuorisoasema@vaasa.fi

5. Yhteistyö huoltajien kanssa

Huoltajille tiedottaminen ja heidän huolensa käsittely kuuluu kuitenkin koulun työhön. Kaikki asiat dokumentoidaan (keskustelujen päivämäärät, puhelinkeskustelut, mitä kirjeitä mihinkin on lähetetty ja keitä asiassa on ollut milloinkin osallisena).

6. Suunnitelman tarkistaminen ja arviointi

Vaasan Rudolf Steiner-koulun päihdetyön suunnitelma tarkistetaan vuosittain. Rehtori tarkistaa yhteystiedot sekä tekee tarvittavat muutokset suunnitelmaan yhteisesti sovittujen linjausten mukaisesti.

8. Yhteystiedot ja linkit

www.klaara.vaasa.fi
www.paihdelinkki.fi
www.aklinikka.fi
www.apua.info
www.aklinikka.fi/tiimi
www.lasinenlapsuus.fi
www.voimapiiri.fi
www.preventiimi.fi
www.koppari.fi

Liite 1

Päihde-epäilyä koskeva keskustelu oppilaan kanssa:

Pyri keskustelussa sellaiseen luottamussuhteeseen, että oppilas voi kertoa ongelmistaan joutumatta moralisoinnin ja tuomitsemisuhan kohteeksi. Oppilaan tulee ymmärtää tilanne ja se, että hänestä välitetään.

Oppilaalle selitetään:

- miksi hänen epäillään / tiedetään käyttäneen päihteitä.

Oppilaalle kerrotaan:

- että koulu ei hyväksy päihteiden käyttöä.

Oppilasta kehoitetaan kertomaan vanhemmilleen asiasta.

Oppilaalle selitetään myös:

-että koulu on velvollinen ottamaan yhteyttä vanhempiin ja se myös tehdään.

Liite 2

Oppilasta koskevasta päihde-epäilystä puhuminen vanhempien kanssa:

- Vanhemmille soittaessa kaikkien epäilysten on oltava hyvin perusteltuja.
- Vanhemmille kerrotaan ongelmatilanteesta konkreettisesti; mitä oppilas on tehnyt ja mitä jättänyt tekemättä. Vanhempien voi olla vaikea uskoa, että oma lapsi on käyttänyt tai käyttää päihteitä.
- Vanhemmille soittaessa painotetaan miten tärkeää on varhainen puuttuminen, jotta vältetään ongelmien paheneminen. Vanhemmille korostetaan koulun velvollisuutta puuttua asiaan.
- Myöhemmissä yhteydenotoissa kerrotaan tarvittaessa myös koulun velvollisuudesta ilmoittaa asiasta sosiaalihuoltoviranomaisille, jos käyttö kaikesta huolimatta jatkuu. Ilmoitusvelvollisuudesta on säädetty lastensuojelulaissa

Liite 3

Tiedote huoltajalle oppilaan tupakoinnista

Hyvä huoltaja!

_____ luokan oppilas _____ on tavattu

tupakoimasta kouluaikana _____

___ / ___ 20__ kello _____ .

Kyseessä on koulun ensimmäinen puuttuminen oppilaan tupakanpolttoon. Koska toivomme oppilaan ymmärtävän asian vakavuuden, pyydämme teitä kotona keskustelemaan yhdessä keinoista jatkotupakoinnin ehkäisemiseksi. Tästä ensimmäisestä kerrasta ei seuraa rangaistustoimenpiteitä, mutta seuraavalla kerralla tupakoimasta tavattu peruskoulun oppilas rangaistaan koulun järjestyssääntöjen rikkomisesta jälki-istunnolla.

Kyseessä on jo koulun toistuva puuttuminen oppilaan tupakanpolttoon. Koska toivomme oppilaan ymmärtävän asian vakavuuden, pyydämme teitä keskustelemaan yhdessä keinoista tupakoinnin lopettamiseksi. Toistuvat järjestyssääntörikkomukset vaikuttavat luonnollisesti myös oppilaan käyttäytymisen arvosanaan.

VAASASSA _____ / _____ 20_____

_____ puh. _____
opettaja

Palautetaan allekirjoituksella varustettuna rehtorille ensi tilassa.

huoltajan allekirjoitus ja nimen selvennys